

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของนายวิชัย ชื่นชมพูนุท ตุลาการรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓-๕/๒๕๕๐

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
		พรรคพัฒนาชาติไทย	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาชาติไทย

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
		พรรคแผ่นดินไทย	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้มีคำสั่งยุบพรรคแผ่นดินไทย

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
		พรรคไทยรักไทย	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้มีคำสั่งยุบพรรคไทยรักไทย

อัยการสูงสุดยื่นคำร้องรวมสามคำร้อง ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
มีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทย เนื่องจากปรากฏต่อ

นายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคพัฒนาชาติไทยและพรรคแผ่นดินไทยกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) พรรคไทยรักไทยกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐานตามหนังสือที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๘๕๕๕ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ หนังสือที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๘๐๐๐ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ และหนังสือที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๘๗๑๕ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๕ ตามลำดับ อัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองทั้งสามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง และศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องทั้งสามไว้พิจารณาวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ คดีอยู่ในระหว่างที่พรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทยทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ และภายหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๕ บัญญัติให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และให้บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต่อมา พรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทยยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ตามลำดับ

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ให้รวมการพิจารณาคำร้องทั้งสามเข้าด้วยกัน เนื่องจากมีข้อเท็จจริงเกี่ยวพันกัน โดยให้เรียกอัยการสูงสุดว่า ผู้ร้อง และให้เรียกพรรคไทยรักไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ พรรคพัฒนาชาติไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคแผ่นดินไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓

คำร้องที่หนึ่ง ผู้ร้องยื่นคำร้อง ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติม คำร้องฉบับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ สรุปความได้ว่า

พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ และมีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑๕ คน โดยมีนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ เป็นหัวหน้าพรรค เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ และวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๕ ประธานกรรมการการเลือกตั้งได้ออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ กำหนดหลักเกณฑ์การนับคะแนนและการประกาศผลว่า ในเขตเลือกตั้งใด ถ้าในวันเลือกตั้งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งคนเดียวและได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้ประกาศให้ผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง แต่ในกรณีที่ ได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตนั้น

เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือพร้อมหลักฐานเพื่อขอให้ผู้ร้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ เนื่องจากนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓)

ข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาได้ความว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า

มีการทุจริตในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าจ้างสนับสนุนให้พรรคการเมืองอื่นจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อลงสมัครแข่งขันกับผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่เคยมีพรรคฝ่ายค้านลงสมัคร จะได้ไม่ต้องเกิดปัญหาในกรณีที่ผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละสิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น การจัดส่งคนลงสมัครโดยพรรคการเมืองต่าง ๆ ตามคำขอร้องหรือคำสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในหลายสิบเขตเลือกตั้ง ได้ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด มีการปลอมแปลงเอกสาร การทำทะเบียนสมาชิกพรรคย้อนหลัง การเข้าไปแก้ไขทะเบียนในฐานข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การกระทำของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่สมคบกับพรรคประชาธิปไตยก้าวหน้า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างชัดเจน ประธานกรรมการเลือกตั้งมีคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง (เพิ่มเติม) โดยคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงได้ดำเนินการและรายงานผลการสืบสวนสอบสวนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นพ้องด้วย โดยเชื่อว่า การกระทำของนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการกระทำในฐานผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) และให้แจ้งต่อผู้ร้องพร้อมด้วยหลักฐานเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๖๗ ต่อไป

ผู้ร้องพิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาแล้ว เห็นว่า นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ร่วมกับกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานข้อมูลของนายทะเบียนพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่ถึงเก้าสิบวัน อันเป็นการกระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๑๐๐ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ ย่อมแสดงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) ผู้ร้องเห็นสมควรยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๒๗ และมาตรา ๑๒๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) และมาตรา ๖๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๑๐๐ ขอให้มีความคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

ต่อมา ผู้ร้องยื่นคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง สรุปได้ว่า เนื่องจากได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ เกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกสั่งให้ยุบพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี ผู้ร้องจึงขอแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องขอให้มีความคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ มีความคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ด้วย

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๕ สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ดังนี้
คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นข้อกฎหมาย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงว่า

(๑) การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง เนื่องจากไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้งให้โอกาสมาให้อภัยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบกับการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ปรากฏว่า ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน จึงมีผลให้ผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้

(๒) ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ตามคำร้อง ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยมอบอำนาจให้กับบุคคลใดไปดำเนินการตามที่ถูกกล่าวหา จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ โดย นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรค ไม่ได้กระทำความผิดตามที่ผู้ร้องกล่าวหา และนายบุญทวีศักดิ์ไม่เคยรู้จักกับ นายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาก่อน อีกทั้งไม่เคยเสนอเงินหรือสิ่งของเพื่อให้เปลี่ยนแปลงข้อมูลรายชื่อสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามที่คำร้องกล่าวหา เนื่องจาก วันและเวลาที่ผู้ร้องกล่าวหา นั้น นายบุญทวีศักดิ์อยู่ต่างจังหวัด และไม่มีหลักฐานอื่นใดที่แสดงให้เห็นว่า นายบุญทวีศักดิ์เกี่ยวข้องในการกระทำตามที่กล่าวหา ส่วนกรณีการรับเงินจากกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น นายบุญทวีศักดิ์ไม่เคยรู้จักและไม่เคยรับเงินจากบุคคลตามที่ผู้ร้องกล่าวหา

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญยกคำร้องของผู้ร้อง ลงับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องของผู้ร้อง ลงับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

คำร้องที่สอง ผู้ร้องยื่นคำร้อง ลงับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง ลงับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ สรุปความได้ว่า

พรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ และมีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑ คน โดยมีนายบุญญาบารมีภณหรือบุญอิตธิพล ชินราช เป็นหัวหน้าพรรค เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือพร้อมหลักฐานเพื่อขอให้ผู้ร้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๖๖ เนื่องจากนายบุญญาบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓)

ข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาได้ความว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียนว่า มีการทุจริตในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าจ้างสนับสนุนให้พรรคการเมืองอื่นแยกย้ายกันไปจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อลงสมัครแข่งขันกับผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่เคยมีพรรคฝ่ายค้านลงสมัคร จะได้ไม่ต้องเกิดปัญหาในกรณีที่ผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น การจัดส่งคนลงสมัครโดยพรรคการเมืองต่าง ๆ ตามคำบงการหรือคำสั่งสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในหลายเขตเลือกตั้ง ได้ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนด มีการปลอมแปลงเอกสาร การทำทะเบียนสมาชิกพรรคย้อนหลัง การเข้าไปแก้ไขทะเบียนในฐานข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การกระทำของผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่สมคบกับพรรคประชาธิปัตย์ก้าวหน้า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างชัดเจน ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง (เพิ่มเติม) โดยคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงได้ดำเนินการและรายงานผลการสืบสวนสอบสวนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นพ้องด้วย โดยเชื่อว่า การกระทำของนายบุญญาบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ออกหนังสือรับรองอันเป็นเท็จให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้งได้กระทำในฐานตัวแทนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นความผิดฐานสนับสนุนผู้สมัครให้กระทำความผิดฐานสมัครรับเลือกตั้ง โดยรู้ว่าตนเองไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐๐

ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ และเป็นความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน และแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ นั้น เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) จึงแจ้งเรื่องและส่งพยานหลักฐานพร้อมสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้ร้องดำเนินการตามมาตรา ๖๗ ต่อไป

ผู้ร้องพิจารณาข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาแล้ว เห็นว่า การกระทำของนายบุญบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางจตุติมา ภาวะลี ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลำดับที่ ๒ ได้ดำเนินการรับเงินสนับสนุนจากพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ผู้ช่วยหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นนายทหารผู้ได้บังคับบัญชาของพลเอก ชรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อช่วยผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ หลีกเลี่ยงกรณีที่ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบางเขตเลือกตั้ง และนายบุญบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางจตุติมา ร่วมกันจัดทำรายงานการประชุมเพื่อรับสมัครและออกหนังสือรับรองสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ประเภทกิตติมศักดิ์อันเป็นความเท็จเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบหนังสือรับรองคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ติดต่อกันเกินกว่าเก้าสิบวัน ทั้งนี้ เพื่อช่วยผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ หลีกเลี่ยงกรณีที่ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบางเขตเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ ย่อมแสดงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) ผู้ร้องเห็นสมควรยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๒๗ และมาตรา ๑๒๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) และมาตรา ๖๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๑๐๐ ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓

ต่อมา ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง สรุปได้ว่า เนื่องจากได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๕ เกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกสั่งให้ยุบพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี ผู้ร้องจึงขอแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๕ ข้อ ๓ ด้วย

ผู้ถูกร้องที่ ๓ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ดังนี้

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นข้อกฎหมาย ผู้ถูกร้องที่ ๓ ชี้แจงว่า

(๑) การที่ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๕ เป็นการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและเพิกถอนการเลือกตั้งในครั้งดังกล่าว ผู้ร้องไม่อาจนำเหตุที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวมาขอให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองได้ เนื่องจากมูลคดีที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดของพรรคการเมืองที่ฝ่าฝืนกฎหมายและถูกดำเนินคดี ลื่นไปแล้ว ควรยกคำร้องนี้

(๒) ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ตามคำร้อง ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่เคยมอบอำนาจให้แก่บุคคลใดไปดำเนินการตามที่ถูกลกล่าวหา จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐ ที่ว่า ต้องกระทำโดยนิติบุคคล โดยคณะกรรมการบริหารพรรค หรือหัวหน้าพรรคมอบหมายให้ทำการแทน ซึ่งการกระทำที่เป็นความผิดลงโทษพรรคการเมืองได้นั้น

ผู้กระทำได้เป็นกรรมการบริหารของพรรค แต่นางฐิติมาและนายพันมิตร ดวงทิพย์ ที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าไปรับเงินจากผู้บริหารระดับสูงของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้เป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงไม่มีอำนาจกระทำการใดแทนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ แต่เป็นพฤติกรรมที่เป็นการกระทำเฉพาะกลุ่ม ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีส่วนรับรู้ ไม่ได้เกี่ยวข้อง ไม่ได้มอบหมาย และไม่ใช่ว่าเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๓

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องที่ ๓ ชี้แจงว่า

(๑) ประเด็นเรื่องการที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยนายบุญญาบารมีภณ หัวหน้าพรรค นางฐิติมาและนายพันมิตร เจ้าหน้าที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินสนับสนุนจากกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ ในการเลือกตั้งคราวนี้ โดยส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๑๒๑ คน และแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒๖ คน ซึ่งอาศัยงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานโครงการ ประจำปี ๒๕๔๕ จำนวนเงิน ๑,๓๖๐,๑๔๐ บาท เป็นไปตามมติการประชุม เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยประธานที่ประชุมนำเสนอให้ผู้ถูกร้องที่ ๓ นำเงินที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน ๑๐ คน เป็นผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๕ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๕ คน ส่วนผู้สมัครที่เป็นสมาชิกคนอื่น อีกจำนวน ๑๑๖ คน ซึ่งมีคุณสมบัติครบตามที่กฎหมายกำหนด ให้รับผิดชอบด้วยตนเองโดยร่วมกับคณะกรรมการอำนวยการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งมีนายพันมิตรเป็นผู้อำนวยการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ และเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ลำดับที่ ๑ นำเงินส่วนตัวมาช่วยสนับสนุนโดยนายพันมิตรกู้ยืมเงินจากนางวาริศรียางามเกิดศิริ จำนวน ๖๐๐,๐๐๐ บาท และต่อมาผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๔๕ จำนวน ๑,๓๖๐,๑๔๐ บาท เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๕ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยกรรมการบริหารพรรคนำเงินดังกล่าวไปใช้จ่ายตามแผนงานโครงการประจำปี ๒๕๔๕ แล้ว เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๕ ดังนั้น การที่คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงมีความเห็นว่า

ผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินสนับสนุนจากผู้ถูกร้องที่ ๑ รวม ๓ ครั้ง เป็นเงินจำนวน ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง และไม่ได้มอบหมาย แต่เป็นการกระทำของนางฐิติมาและนายพันมิตรซึ่งไม่ได้เป็นกรรมการบริหารพรรค และผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้รับประโยชน์จากการกระทำของกลุ่มบุคคลดังกล่าว หากผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินสนับสนุนจะต้องดำเนินการตามเงื่อนไขการบริจาคเงินให้แก่พรรค ส่วนที่ว่า มีผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ บางคน เช่นนายอุทัย นามวงศ์ ให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า รับเงินค่าสมัครและค่าใช้จ่ายจากผู้ถูกร้องที่ ๓ นั้นรับฟังไม่ได้ เนื่องจากนายอุทัยเป็นเครือข่ายของพรรคประชาธิปัตย์ในการสร้างสถานการณ์เพื่อล้มการเลือกตั้ง ประกอบกับนายอุทัยเป็นบุคคลมีความรู้ถึงระดับปริญญาเอกจากต่างประเทศ ข้อกล่าวหาของผู้ร้องเป็นเพียงการเชื่อมโยงความผิดให้ไปถึงผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๒๖๗ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) เท่านั้น นอกจากนี้ที่นางฐิติมาให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ร่วมประชุมการให้สัตยาบันร่วมกับพรรคการเมืองอีก ๑๕ พรรค และเล่าให้ฟังว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะช่วยค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครของพรรคการเมืองทุกพรรค พรรคละประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นั้น ในวันประชุมดังกล่าวมีหัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้แทนของพรรคการเมืองเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๖ พรรค เพื่อทำสัตยาบันการปฏิรูปการเมืองร่วมกัน นอกจากพรรคการเมืองแล้วยังมีผู้สื่อข่าวเข้าร่วมจำนวนมาก หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้กล่าวในที่ประชุมถึงเรื่องงบประมาณที่จะช่วยสนับสนุนในการเลือกตั้งแต่อย่างใด

(๒) ประเด็นเรื่องที่น่ายบุญบาารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ออกหนังสือรับรองอันเป็นเท็จให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้ง นั้น ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มี ๓ ประเภท ได้แก่ (๑) สมาชิกตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๐ คือ สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลที่ยื่นใบสมัครตามข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคมีมติอนุมัติเป็นสมาชิกพรรคได้ (๒) สมาชิกตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๑ คือ สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ สมาชิกที่เป็นผู้ก่อตั้งพรรค

และบุคคลซึ่งพรรคเลือกมาเป็นสมาชิก หมายถึงสมาชิกที่ปรับแทนตำแหน่งที่มีอยู่ จึงไม่เป็นสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง เพียงปรับเข้าและออก (๓) สมาชิกตามข้อบังคับพรรคข้อ ๑๒ คือ สมาชิกสมทบ ได้แก่ บุคคลที่ยื่น ใบสมัคร และคณะกรรมการบริหารพรรคมีมติอนุมัติให้เป็นสมาชิกสมทบได้ โดยไม่ต้องเสียค่าบำรุง ผู้ถูกร้องที่ ๓ ยืนยันว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๑๒๑ คน รวม ๑๒๖ คนนั้น มีคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๓ (๔) ทุกคน โดยผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับเป็นสมาชิกในคราวประชุมพรรค ครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นการประชุม รับสมัครปรับปรุงสมาชิกกิตติมศักดิ์ จำนวน ๑๕๑ คน และในการประชุมพรรค ครั้งที่ ๘/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ จำนวน ๒๕ คน ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ มีใบสมัครสมาชิกของผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเป็นหลักฐาน แต่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ นั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งเพียง ๑๐ คน แบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๕ คน ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งอีก ๑๑๖ คน คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ประกาศรายชื่อให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเห็นว่า ผู้สมัครดังกล่าวไม่ได้เป็นสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๓ เพราะไม่มีรายชื่อปรากฏในรายงานสมาชิกเพิ่มหรือลด ในรอบปี ๒๕๔๔ (แบบ ท.พ. ๖ และ ท.พ. ๗) ของ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งในรายงานดังกล่าวผู้ถูกร้องที่ ๓ รายงานเพียงว่า เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ผู้ถูกร้องที่ ๓ มีสมาชิกจำนวน ๒๕,๓๐๖ คน ในรอบปีที่ผ่านมาก็คือ ปี ๒๕๔๔ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องที่ ๓ มีสมาชิกเพิ่มขึ้นจำนวน ๗๐๐ คน และมีสมาชิกลดลงจำนวน ๓๑ คน และมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๒๕,๕๗๕ คน เหตุที่ไม่มีการรายชื่อผู้สมัครดังกล่าวในรายงานสมาชิกเพิ่มหรือลดในรอบปี ๒๕๔๔ ของผู้ถูกร้องที่ ๓ เนื่องจากสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวน ๑๒๖ คน เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ที่เป็นการปรับคนใหม่เข้ามาแทนคนเก่าที่ต้องปรับออกไป ผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงไม่ได้แจ้งรายชื่อสมาชิกที่ลงสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกเพิ่มหรือลดในรอบปี ซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๓๕ ในฐานะข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่มีรายชื่อบุคคลดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๓ เพียงแต่จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคไว้ตามที่พระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ กำหนดไว้ และ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ก็เคยดำเนินการเช่นเดียวกันมาแล้วในการเลือกตั้งในคราววันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ดังนั้น การออกหนังสือรับรองให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยนายบุญญามณีภณ เพื่อให้ผู้สมัครนำไปใช้เป็นหลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้ง จึงกระทำไปด้วยความถูกต้องและเป็นจริง

ผู้ถูกร้องที่ ๓ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญยกคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

คำร้องที่สาม ผู้ร้องยื่นคำร้อง ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง ฉบับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ สรุปความได้ว่า

พรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑ และมีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑๑๑ คน โดยมีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นหัวหน้าพรรค เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๕ พลดำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือพร้อมหลักฐานเพื่อขอให้ผู้ร้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ เนื่องจากพลเอก ชรรณรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล กรรมการบริหารพรรคระดับสูงของผู้ถูกร้องที่ ๑ และในฐานะผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓)

ข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาได้ความว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า มีการสมคบระหว่างผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เจ้าหน้าที่พรรคการเมืองอื่น และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เปลี่ยนแปลงข้อมูลทะเบียนสมาชิกพรรค โดยว่าจ้างพรรคเล็กให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ แข่งขันกับผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ ซึ่งประธานกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และคำสั่งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง (เพิ่มเติม) ซึ่งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงได้ดำเนินการและรายงานผลการสืบสวนสอบสวนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาข้อเท็จจริง พยานหลักฐานและพฤติการณ์ประกอบความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วเห็นพ้องด้วย โดยเชื่อว่า การกระทำของพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์เป็นการกระทำในฐานะเป็นตัวแทนของผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งมีลักษณะเป็นการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) จึงได้ส่งพยานหลักฐานพร้อมสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้ร้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ต่อไป

ผู้ร้องพิจารณาข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาแล้ว เห็นว่า เมื่อระหว่างวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันเวลาที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ มีผลใช้บังคับ ปรากฏข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานว่า

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แจ้งต่อนายบุญชูธรรมมิภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่า จะช่วยค่าใช้จ่ายในการลงสมัครทุกพรรค พรรคละประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยดูจากยอดจำนวนการส่งผู้สมัครมากน้อยเป็นสำคัญ ต่อมาวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งในขณะนั้นคือ พลเอก ธรรมรักษ์ และ พลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ผู้ช่วยหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และเป็นนายทหารคนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์ ได้มอบเงินค่าใช้จ่าย จำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นางฐิติมา ภาวะลี สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และเป็นผู้ประสานงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อเป็น

ค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ลงสมัครเพียงคนเดียวแล้วได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ต่อมาระหว่างวันที่ ๕ ถึง ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์มอบเงิน จำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นางฐิติมา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ ในเขตจังหวัดภาคใต้เพิ่มเติมอีก ๑๗ คน และในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์มอบเงิน จำนวน ๕๒๕,๐๐๐ บาท ให้แก่นางฐิติมา อีกเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ รวมเงินที่นางฐิติมาได้รับจากพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ทั้ง ๓ ครั้ง เป็นเงินทั้งสิ้น ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ พลเอก ชรรมรักษ์ รองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และนายพงษ์ศักดิ์ รองเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ซึ่งบุคคลทั้งสองเป็นกรรมการบริหารพรรคระดับสูงของผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง แข่งขันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ลงสมัครเพียงคนเดียวแล้วได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น โดยมีนายทวี สุวรรณพัฒน์ นายพงษ์ศรีหรือยุทธพงษ์ ศิวาโมกษ์ และนายธีรชัยหรือด้อย จุลพัฒน์ คนสนิทของพลเอก ชรรมรักษ์เป็นตัวแทนติดต่อมอบเงินให้นายชวการ โตสวัสดิ์ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หลายครั้ง โดยเริ่มติดต่อที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อให้ติดต่อข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ กรณีที่ผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคไม่ครบเก้าสิบวัน และมอบเงินค่าใช้จ่ายให้สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไปสมัครรับเลือกตั้งแข่งขันกับผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ลงสมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียว เพื่อหลีกเลี่ยงการไม่ประกาศผลการเลือกตั้งกรณีได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตนั้น โดยพลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกับนายทวี นายพงษ์ศรี และนายธีรชัย มอบเงิน จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายชวการที่กระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ เพื่อนำเงินจำนวนดังกล่าวไปให้นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการนำสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ต่อมาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวีซึ่งเป็นคนสนิทของพลเอก ชรรมรักษ์นำเงินไปให้นายชวการนับใต้ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท และมอบให้ผู้ลงสมัคร

รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๓ ของ ที่เหลือแบ่งกันในผู้ร่วมงาน และต่อมาวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวีมอบเงิน จำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายชวการเพื่อนำไปให้นายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ นำไปเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๗ คน โดยมีหลักฐานการส่งสำเนาใบเสร็จรับเงินและหนังสือรับรองการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้นายชวการนำไปรับเงินค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากพลเอก ชรรมรัชต์ตามที่ได้ตกลงกันไว้ แต่ปรากฏว่า นายชวการและนายสุขสันต์ ไม่ได้รับเงินค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจึงไปแจ้งข้อมูลแก่นายสุเทพผู้ร้องเรียนในกรณีนี้ และในช่วงวันที่ ๖ และ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ หลังจากที่นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับเงินตามที่ได้กล่าวแล้ว นายบุญทวีศักดิ์ นายสุขสันต์ และนายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกัน ติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ไม่มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ครบเก้าสิบวันตามที่กฎหมายกำหนด ด้วยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิก ใช้เลขที่และวันรับสมัครของสมาชิกพรรคคนเดิม แล้วนำชื่อและชื่อสกุลของสมาชิกคนใหม่ ใส่แทนชื่อและชื่อสกุลสมาชิกคนเดิมที่เรียกว่า การตัดต่อพันธุกรรม ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๖๑ คน และในจำนวนนี้มี ๒๑ คน ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่นายอมรวิทย์และผู้ร่วมกระทำผิดทุกคนแล้ว

ผู้ร้องเห็นว่า การกระทำของพลเอก ชรรมรัชต์และนายพงษ์ศักดิ์ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยร่วมกันให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ลงแข่งขันกับผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงการที่จะต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น และร่วมกันสนับสนุนให้มีการตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เป็นสมาชิกพรรคไม่ครบเก้าสิบวันให้ครบเก้าสิบวัน อันเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนให้มีการปลอมเอกสาร การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) ผู้ร้องเห็นสมควรยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖ และมาตรา ๑๔๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) และมาตรา ๖๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๑๐๐ ขอให้มีความคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

ต่อมา ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง สรุปได้ว่า เนื่องจากได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ เกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกสั่งให้ยุบพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี ผู้ร้องจึงขอแก้ไขเพิ่มเติมคำขอให้มีความคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ด้วย

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ และวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ดังนี้

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นข้อกฎหมาย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า

(๑) คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยึดอำนาจการปกครองประเทศ และออกประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง อำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ

จึงยอมสิ้นสุดลงไปด้วยโดยอัตโนมัติ บรรดาอรรถคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญยอมยุติลงไปด้วยเช่นกัน แม้ภายหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ และมาตรา ๓๕ วรรคสี่ บัญญัติให้โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ก็ไม่มีผลให้อรรถคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและยุติไปแล้ว กลับมาอยู่ในอำนาจพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคำร้องของผู้ร้อง การถ่ายโอนอรรถคดีและอำนาจดังกล่าวไม่มีความถูกต้องชอบธรรม สิทธินิติของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ชอบด้วยหลักนิติธรรมและมีลักษณะเลือกปฏิบัติเป็นการตั้งองค์กระซึ่งมิใช่ศาลขึ้นมาเพื่อพิจารณาคดีใดคดีหนึ่งหรือมีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่เป็นไปตาม ประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ว่า การจัดตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่ง หรือมีข้อหาฐานใดฐานหนึ่ง โดยเฉพาะแทนศาลธรรมดาที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้นจะกระทำมิได้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงไม่มีความชอบธรรมและไม่มีความอำนาจพิจารณาคดีของผู้ถูกร้องที่ ๑ นอกจากนี้ ในการพิจารณาวินิจฉัยคดียุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ แต่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มิได้บัญญัติให้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญใช้อำนาจตุลาการ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจปฏิบัติหน้าที่แทน ศาลรัฐธรรมนูญได้ เพราะขัดกับหลักนิติรัฐอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในอารยประเทศ ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ศาลต้องกระทำในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และผู้พิพากษาหรือตุลาการ มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีซึ่งเป็นหลักประกันแก่ผู้มีอรรถคดีที่พึงปวงว่าจะได้รับความเป็นธรรม ไม่มีผู้ใดมาตั้งหรือชี้นำผู้พิพากษาหรือตุลาการได้ แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มิได้บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญกระทำในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และไม่ได้รับรองให้ตุลาการรัฐธรรมนูญมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ประกอบกับในอดีตที่ผ่านมาไม่มีรัฐธรรมนูญฉบับใดกำหนดให้องค์กรอื่นที่ไม่ใช่ศาลมีหรือใช้อำนาจตุลาการ โดยเฉพาะอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่ขอให้ยุบเลิกพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้ อำนาจตุลาการมาโดยตลอด โดยจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ มาตรา ๔๘ ที่ให้ศาลฎีกาพิจารณาและมีคำสั่งคดีที่ขอธิปไตยการขอให้ยุบเลิกพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา

และมีคำสั่งกรณีที่ยกการสูงสุดขอให้ยุบพรรคการเมือง ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ ที่กำหนดให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีและใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนกำหนดให้บรรดาพรรคการเมืองหรือการใดที่อยู่ระหว่างดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญนี้ จึงเป็นการกำหนดอำนาจและถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ที่ขัดต่อหลักนิติรัฐ อีกทั้งยังเป็นการขัดต่อหลักการปกครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมา และขัดต่อประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) การร้องเรียนของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ไม่ชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ เนื่องจากนายสุเทพซึ่งเป็นเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ไม่เป็นผู้เสียหายตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ เพราะพรรคประชาธิปัตย์ไม่ได้ส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้ง และนายสุเทพไม่มีความรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนคำร้องเรียนของนายสุเทพได้

(๓) การสืบสวนสอบสวนของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไม่ชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ และการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง และวรรคสาม เนื่องจากการสืบสวนสอบสวนของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของนายสุเทพ ที่มีนายนาม ยิ้มแย้ม เป็นประธาน ไม่เคยแจ้งข้อกล่าวหาผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแม้แต่แจ้งพลเอก ชรรมรักษ์หรือนายพงษ์ศักดิ์ ใจให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน ทั้งที่ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ (๖) (๗) และมาตรา ๑๕ กำหนดให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนเรียกผู้ถูกร้องเรียนมาเพื่อแจ้งและอธิบายข้อร้องเรียน พร้อมทั้งแจ้งสิทธิที่จะพึงมีตามกฎหมายให้ผู้ถูกร้องเรียนทราบ โดยการแจ้งผู้ถูกร้องเรียนดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือ แต่ประธานคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงรับฟังเฉพาะพยานหลักฐานที่พรรค

พระราชบัญญัติจัดทำและนำไปมอบให้ฝ่ายเดียว แล้วสรุปความเห็นเสนอประธานกรรมการการเลือกตั้ง นอกจากนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้ให้โอกาสพินิจพิจารณา ทักขิน ในฐานะหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้งไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ มาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งที่ประธานคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเคยให้ความเห็นต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งปรากฏตามบันทึกข้อความ ฉบับลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๕ ว่า ต้องให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ ไปให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ ส่วนที่พลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ไปให้ถ้อยคำแล้วนั้น บุคคลทั้งสองไม่ใช่หัวหน้าพรรค ไม่ได้เป็นผู้แทนของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่บุคคลทั้งสองไปให้ถ้อยคำเนื่องจากได้รับเชิญไปในฐานะพยาน ไม่ใช่ในฐานะผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๑ กรณีนี้จึงถือไม่ได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสองแล้ว และการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนของพินิจ ทักขิน หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ก็ไม่ถือว่าเป็นการให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ส่วนที่ผู้ร้องอ้างข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสิทธิยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ และมีสิทธิอ้างบุคคลหรือหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานรวมทั้งมีสิทธิตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องได้นั้น ข้อกำหนดดังกล่าวเป็นขั้นตอนในการดำเนินการสอบสวนพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นคนละเรื่องและคนละขั้นตอนกับการที่ต้องดำเนินการในขั้นสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ทำคำวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องเรียนเป็นหนังสือลงลายมือชื่อกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสาม แม้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ จะใช้คำว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน”

แต่ที่จะปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๗ ได้นั้น ก็ต่อเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีมติว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีความผิดตามมาตรา ๖๖ เสียก่อน เพราะคำว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน” มิใช่เป็นการให้อำนาจแก่นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาวินิจฉัยได้เอง เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดให้ถูกต้องครบถ้วน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่มีอำนาจแจ้งเรื่องให้ผู้ร้องดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ได้ และผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้

(๔) การที่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นอันสิ้นสุดลง มีผลให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นผลใช้บังคับไปด้วย เนื่องจากเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง ส่งผลให้บรรดากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับซึ่งรวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นอันสิ้นสุดลงด้วย ซึ่งต่อมากณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขชี้แจงว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับถูกยกเลิกทั้งหมด ทั้งนี้ ตามคำชี้แจงของสำนักเลขาธิการคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๕ เมื่อการกระทำที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถูกกล่าวหาและนำมาเป็นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการกระทำที่อาศัยเหตุอันเกิดจากการกระทำตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ต้องยุติและสิ้นสุดลงด้วย แม้อันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๕ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ออกประกาศ ฉบับที่ ๑๕ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มีผลใช้บังคับต่อไป แต่ประกาศฉบับดังกล่าวคงมีผลเพียงเพื่อให้พรรคการเมืองยังคงสภาพอยู่ต่อไปเท่านั้น และเมื่อต่อมาวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ออกประกาศฉบับที่ ๒๗ ว่า การยกเลิกรัฐธรรมนูญได้กระทบกระเทือนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยยังให้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกก็ตาม แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็มีผลใช้บังคับใหม่เริ่มตั้งแต่วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันที่ประกาศฉบับที่ ๒๗ ได้ประกาศเป็นต้นไป และจะนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นฐานในการดำเนินคดีซึ่งมูลคดีเกิดขึ้นก่อนวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ไม่ได้ ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งถูกยกเลิกโดยประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ นั้น ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติให้มีผลใช้บังคับต่อไป การกระทำที่ผู้ร้องกล่าวหาผู้ถูกร้องที่ ๑ ในส่วนซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงไม่เป็นความผิดอีกต่อไป การกระทำตามที่ผู้ร้องอ้างมาเป็นเหตุเพื่อขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งอาศัยมูลเหตุที่เกิดจากการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อกฎหมายยกเลิกไป ย่อมมีผลให้การกระทำที่ผู้ร้องนำมาเป็นเหตุยื่นคำร้องในครั้งนี้ยุติและสิ้นสุดลงด้วย

(๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นกลุ่มบุคคลที่มีแนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสอดคล้องกันได้รวมตัวเข้าด้วยกันเพื่อจะนำแนวความคิดนั้นมากำหนดเป็นนโยบายและนำไปบริหารหรือตรวจสอบการบริหารประเทศตามอุดมการณ์ของกลุ่มบุคคลนั้นตามวิถีทางประชาธิปไตย พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงให้ความคุ้มครองแก่พรรคการเมืองที่ตั้งขึ้นและไม่ต้องการให้มีการยุบพรรคได้โดยง่ายแม้ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่ส่ง

สมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือส่งสมัครแล้วแต่ไม่มีสมาชิกของพรรคได้รับเลือกตั้ง ก็ไม่เป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง การยุบพรรคการเมืองเป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ รับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง แต่เสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว คงมีแต่ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง เท่านั้น ดังนั้น การจะยุบพรรคการเมืองได้จึงต้องเป็นไปตามเหตุมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ที่ว่าการที่บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๖ (๑) บัญญัติไว้สอดคล้องกับมาตรา ๖๓ การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๖ บัญญัติการกระทำของพรรคการเมืองที่อาจถูกยุบเพิ่มเติมไว้ถึง ๔ เหตุ โดยการเพิ่มเหตุตามมาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) ซึ่งผู้ร้องอาศัยเหตุตาม (๓) มาร้องให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ด้วย จึงเป็นการกำหนดเหตุยุบพรรคการเมืองเพิ่มเติมนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญกำหนดและเป็นบทบัญญัติเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ทั้งเป็นบทบัญญัติที่เกินความจำเป็นและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง รับรองไว้ อีกทั้งเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ วรรคหนึ่ง รับรองไว้ เนื่องจากการยุบพรรคการเมืองเป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองที่มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง รับรองไว้ ซึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๖ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง นอกจากนี้ การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๗ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคสอง อีกด้วย เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖

(๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ บัญญัติหลักเกณฑ์การดำเนินการว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๖๖ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมหลักฐาน ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควรก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว นั้น มีลักษณะเป็นหลักเกณฑ์การดำเนินการที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ เพราะถ้าพรรคการเมืองกระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) ซึ่งเป็นการกระทำเดียวกับการกระทำตามที่ระบุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง คือใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ อัยการสูงสุดไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองที่กระทำการดังกล่าว อัยการสูงสุดมีอำนาจเพียงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการ “ให้เลิกการกระทำดังกล่าว” ตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง เท่านั้น และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสองแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๓ วรรคสาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดกระบวนการเพื่อไปสู่การยุบพรรคการเมืองที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ทั้งที่เหตุในการยุบนั้นเป็นเหตุแบบเดียวกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓

(๓) ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ตามคำร้อง ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากการกระทำตามข้อกล่าวหาของผู้ร้อง หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้เป็นผู้กระทำและไม่ได้มอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารพรรคกระทำ อีกทั้งคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้มีมติให้ผู้ถูกกล่าวหากระทำการตามคำร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐ กำหนดไว้ กรรมการบริหารพรรคจะดำเนินการแทนผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยลำพังไม่ได้ จึงไม่ถือว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพราะการที่กรรมการบริหารคนใดคนหนึ่งจะดำเนินการในนามของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อจัดการนอกเหนือจากที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบนั้น ไม่อาจกระทำได้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องการเลือกตั้งซึ่งมีค่าใช้จ่ายและต้องผ่านขั้นตอนอย่างเป็นระบบซึ่งพลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ไม่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงิน การจัดทำบัญชี และการบริหารจัดการทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๗ แต่อย่างใด อีกทั้งผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยทราบมาก่อน ไม่เคยมอบหมาย ไม่เคยใช้และไม่เคยสนับสนุนให้บุคคลทั้งสองหรือบุคคลอื่นใดกระทำการตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่ประการใด หากบุคคลทั้งสองกระทำการตามข้อกล่าวหาที่เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลทั้งสอง ไม่ถือว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่อย่างใด การยุบพรรคการเมืองเป็นการทำให้สภาพความเป็นบุคคลของพรรคการเมืองตามกฎหมายสิ้นสุดลง ทำให้สมาชิกภาพของมวลสมาชิกสิ้นสุดลง จึงเทียบได้กับเป็นการลงโทษประหารชีวิตในทางอาญา การวินิจฉัยและตีความจึงต้องตีความกฎหมายโดยเคร่งครัด ไม่ควรตีความในการขยายความเพื่อลงโทษพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ การกระทำของกรรมการบริหารพรรคมิใช่เป็นการกระทำของพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๖ ซึ่งกรณีที่จะให้ถือว่าเป็นการกระทำของพรรคการเมืองและถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่า เป็นการกระทำหรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจของหัวหน้าพรรคการเมือง ดังนั้น การกระทำของกรรมการบริหารพรรคอันจะถือได้ว่าเป็นการกระทำของพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคผู้นั้นต้องเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองเท่านั้น ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังได้แยกการกระทำของหัวหน้าพรรค กรรมการบริหารพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคที่เป็นความผิดและต้องรับโทษแยกต่างหากจากการกระทำของพรรคการเมือง กล่าวคือ การกระทำของหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๗๖ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑

มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๘๘ หรือการกระทำของกรรมการบริหารพรรค ตามมาตรา ๗๗ และมาตรา ๘๔ ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไปว่า ผู้ใดกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษ ถ้าไม่ได้กระทำความผิดผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องรับโทษจากการกระทำของผู้อื่น การกระทำที่ผู้ร้องอ้างเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในขณะที่มีการยื่นคำร้องนี้เป็นตัวการ สนับสนุน หรือส่งเสริม รู้เห็นเป็นใจ ให้บุคคลทั้งสองที่ถูกกล่าวหาไปกระทำตามคำร้องแต่อย่างใดทั้งสิ้น

(๘) การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่อาจมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) ได้เนื่องจากคำว่า “ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) หมายถึงการกระทำเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิ้นสุดลงแล้วใช้การปกครองอย่างอื่น ส่วนคำว่า “เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” หมายถึง การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ โดยผู้ที่ได้อำนาจนั้นมาจะเป็นผู้ที่สามารถควบคุมใช้อำนาจดังกล่าว ดังเช่นการยึดอำนาจปฏิวัติ หรือรัฐประหารของคณะบุคคลที่เรียกตัวเองว่า “คณะปฏิวัติ” ส่วนการกระทำที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๓) บัญญัติเป็นเหตุยุบพรรค คือ กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้น ซึ่งกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐตามมาตรา ๖๖ (๓) เป็นการกระทำอันเป็นความผิดทำนองเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ลักษณะ ๑ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕ ดังนั้น การกระทำการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคการเมือง หรือการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามคำร้อง ซึ่งเป็นเพียงการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งหรือกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง จึงไม่ถือเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะความร้ายแรงของกระทำถึงขนาดที่สมควรจะยุบพรรคการเมืองนั้นเสียก็คือการกระทำการปฏิวัติรัฐประหารหรือยึดอำนาจปกครองประเทศโดยใช้กำลัง ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทาง

ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และไม่ได้เป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อ กฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เนื่องจากการกระทำใดอันเป็น เพียงการฝ่าฝืนกฎหมายเล็กน้อย แม้อาจจะถือว่าเป็นความผิดทางอาญา แต่ไม่เคยปรากฏหรือเคยมี คำวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือกระทำการอันเป็น การขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแต่อย่างใด โดยเหตุนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๗ ที่บัญญัติไว้ว่า หัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจัดให้ พรรคการเมืองกระทำการใดฝ่าฝืนนโยบายพรรคการเมืองหรือข้อบังคับพรรคการเมืองอันอาจเป็นภัยต่อ ความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ แต่ลักษณะการกระทำ ยังไม่รุนแรงจนเป็นสาเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๗ ให้นายทะเบียนมีอำนาจเตือนเป็น หนังสือ ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำเตือนของนายทะเบียน ให้มีอำนาจยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ให้ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำดังกล่าว หรือให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรค การเมืองทั้งคณะหรือบางคนออกจากตำแหน่งได้ และผู้นั้นไม่มีสิทธิเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองอีก เว้นแต่จะพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง แสดงให้เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดระดับความรุนแรงของการกระทำของ พรรคการเมือง และผู้บริหารพรรคการเมืองไว้เป็นลำดับขั้นเพื่อป้องกันมิให้ยกเหตุอันเป็นการกระทำผิด เล็กน้อยขึ้นอ้างเพื่อให้ยุบพรรคการเมือง เพราะหากพรรคการเมืองถูกยุบได้โดยง่ายเนื่องจากการกระทำ ของผู้บริหารพรรคบางคน ย่อมมีผลกระทบอย่างมากต่อสมาชิกของพรรคการเมืองผู้ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือรู้เห็นกับการกระทำของกรรมการบริหารพรรคนั้นเลย

(๕) กรณีมีเหตุที่ไม่สมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคสาม มิได้เป็นบทบังคับเด็ดขาดให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรค ในทุกกรณี เพียงแต่บัญญัติว่า “...ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมือง ...” และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ บัญญัติไว้ทำนองเดียวกันว่า “เมื่อพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง...” จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่าแม้พรรคการเมืองจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเข้าข่ายที่จะถูก

ยุบพรรคได้ก็ตาม ศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจว่าควรจะต้องยุบพรรคหรือไม่ยุบก็ได้ ประกอบกับเมื่อพิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๗ ที่กำหนดความรุนแรงตามลักษณะของการกระทำไว้ในหลายระดับ หากไม่รุนแรงถึงขั้นเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๗ อาจจะใช้มาตรการเพียงการเตือน หรือมีอำนาจสั่งให้ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำตามที่กล่าวหา หรือให้หัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งคณะ หรือบางคนออกจากตำแหน่งนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจว่าควรจะต้องยุบพรรคการเมืองหรือไม่ยุบก็ได้ และกรณีของผู้ถูกร้องที่ ๑ มีเหตุที่ไม่สมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๑ สามารถแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เรื้อรังมาตั้งแต่เข้าทำหน้าที่รัฐบาลเป็นผลสำเร็จ และกระทำตามนโยบายที่เป็นผลดี ต่อประเทศชาติมากมาย จนเป็นที่นิยมของประชาชนส่วนใหญ่ ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ สมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนทั้งสิ้น ๒๔๘ คน และเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ต่อมาในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสมาชิกพรรคได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนทั้งสิ้น ๓๗๗ คน จัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้เป็นครั้งแรก นอกจากนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสมาชิกพรรคจำนวนมากถึง ๑๔,๓๕๔,๔๐๔ คน การสั่งยุบพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะเกิดผลกระทบรุนแรงต่อสมาชิกพรรคเหล่านั้น ทั้งที่ไม่มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้อง ทั้งหากมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ บ้านเมืองจะเกิดความสับสนวุ่นวาย ต่างชาติจะขาดความเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

(๑๐) ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ใช้บังคับกับเหตุยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ เพื่อเป็นเหตุเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคไม่ได้ เพราะเหตุยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) คือพรรคการเมือง “กระทำกร” อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในมาตรา ๖๖ (๑) หรือ (๓) แต่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ที่กำหนดว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือ

องค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้าม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง” เห็นว่า “การกระทำการต้องห้าม” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ระบุในประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ คือ “ห้ามกระทำการ” ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๔) เท่านั้น ส่วนมาตรา ๖๖ (๑) (๒) และ (๓) เป็นบทบัญญัติให้ “การกระทำการ” ซึ่งไม่ใช่ข้ออ้างที่ผู้ร้องอ้างเป็นเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ร้อง จึงนำประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ มาใช้บังคับกับคดีนี้ไม่ได้

(๑๑) ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลังกับ การกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ เนื่องจากประกาศคณะปฏิรูปการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ เพิ่มเติมบทกำหนดโทษ เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ กำหนดไว้แต่เดิม โดยการให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีกำหนดห้าปี จึงเป็นการตราและยกเลิกกฎหมายที่ปราศจากความชอบธรรม อันย้อนหลังเป็นผลร้าย แก่บุคคลที่เป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งขัดต่อหลักนิติรัฐ เป็นการเลือกปฏิบัติอย่าง ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายที่อารยประเทศทั่วโลกที่เจริญแล้วยึดถือปฏิบัติ ขัดต่อ หลักสากลทางอาญา ไม่เป็นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเป็นการลิดรอน สิทธิที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ รับรองไว้ว่า ให้ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์กรศาล และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจาก พระมหากษัตริย์ และเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการกระทำในพระปรมาภิไธยนั้น เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยคดี ของผู้ร้อง การถ่ายโอนอำนาจ มาเป็นของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญอันเป็นองค์กรที่มีใช้ศาล จึงเป็น การไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แม้ว่าการให้ “เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” จะมีใช้ “โทษทางอาญา” แต่ผู้ถูกร้อง ที่ ๑ ก็เห็นว่า “สิทธิเลือกตั้ง” เป็นสิทธิเสรีภาพที่บรรดาชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณี

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓ ก็ยังให้การคุ้มครองอยู่ ดังนั้น การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจึงเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการใช้สิทธิทางการเมืองซึ่งเป็นโทษทางการเมืองและมีความร้ายแรงกว่าโทษอาญาบางประเภท ดังนั้น การกระทำใดที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ กำหนดโทษไว้ในมาตรา ๖๕ ให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องยุบไปจะขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ตามมาตรา ๘ อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป ซึ่งเป็นการกำหนดโทษทางการเมืองสำหรับผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องยุบพรรคการเมือง หากตีความว่าประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขฉบับดังกล่าวที่เพิ่มบทกำหนดโทษให้มีผลย้อนหลังจะขัดหลักนิติรัฐที่ห้ามตรากฎหมายย้อนหลังอันเป็นผลร้ายแก่บุคคลทั้งในกรณีโทษทางอาญา และในกรณีอื่นที่ไม่ใช่โทษทางอาญาด้วย เพราะบุคคลก็ไม่อาจเชื่อมั่นในการใช้อำนาจรัฐ ดังนั้น ถ้าพรรคการเมืองถูกยุบเพราะไม่ดำเนินการตามมาตรา ๖๖ ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารพรรคการเมืองที่ถูกยุบจะได้รับโทษเพียงเท่าที่บัญญัติในมาตรา ๖๕ เท่านั้น นอกจากนี้ ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ และฉบับที่ ๒๗ ไม่ได้กำหนดให้มีผลใช้บังคับย้อนหลัง เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยนัยของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ จึงทำให้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดในกฎหมายดังกล่าวสิ้นผลใช้บังคับไปด้วย การกระทำใดที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติให้เป็นเหตุร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองจึงไม่สามารถนำมาใช้ภายหลังที่มีการประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ได้อีกต่อไป จนกระทั่งถึงวันที่ออกประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๕ ที่ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กลับมีผลใช้บังคับต่อไป แต่อย่างไรก็ดี ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบ

พระราชบัญญัติ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขฉบับดังกล่าวก็ไม่ได้บัญญัติให้พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับย้อนหลัง ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงใช้บังคับเฉพาะกับการกระทำที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ออกประกาศ ฉบับที่ ๑๕ คือ ตั้งแต่วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๕ เป็นต้นไปเท่านั้น แต่เหตุที่ผู้ร้องอ้างขอให้สั่งยุบพรรคเกิดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ผู้ร้องจึงไม่สามารถอ้างการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนมาเป็นเหตุขอให้สั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้

(๑๒) การที่กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขณะเกิดเหตุลาออกจากตำแหน่งแล้วก่อนวันที่ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่สามารถเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังกล่าวได้ เนื่องจากภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจง แก่ขอล่าหาเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ในช่วงต้นเดือนตุลาคม ๒๕๔๕ มีกรรมการบริหารพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ ลาออกจากตำแหน่ง โดยหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ ทำให้กรรมการบริหารพรรคที่เหลืออยู่พ้นจากตำแหน่งทั้งหมด ตามข้อบังคับ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อ ๕๕ (๒) ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการ บริหารพรรคแล้ว และผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับหนังสือแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวของ นายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ ดังนั้น การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงสมบูรณ์ในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ และจนถึงบัดนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังไม่ได้ เลือกกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ เนื่องจากพรรคการเมืองยังถูกห้ามดำเนินการประชุมหรือดำเนิน กิจการทางการเมืองตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗

คำชี้แจงแก่มูลนิธิในประเด็นข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และ กรรมการบริหารพรรคทั้งสองคนไม่ได้กระทำการตามที่ผู้ร้องกล่าวหา โดยสรุปได้ดังนี้

(๑) ประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ หากมีการเปลี่ยนแปลง ข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ จริง ก็ไม่ใช่การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์

ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ เอง โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ และกรรมการบริหารพรรคไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรู้เห็นกับการกระทำดังกล่าวแต่อย่างใด ซึ่งการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งผู้สมัครลงสมัครทุกเขตนั้นไม่ได้หมายความว่า จะได้รับเลือกตั้งทุกเขต เพราะในบางเขตซึ่งส่วนมากเป็นเขตเลือกตั้งในภาคใต้ พรรคการเมืองร่วมฝ่ายค้านมีคะแนนนิยมดีกว่า เมื่อพรรคการเมืองร่วมฝ่ายค้านประกาศไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคอื่นซึ่งลงสมัครแข่งขันกับผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงมีโอกาที่จะได้รับเลือกตั้งสูง แต่อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) บัญญัติให้ผู้มีสิทธิสมัครต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน จึงเป็นเหตุจูงใจให้พรรคการเมืองบางพรรคทำการแก้ไขข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองของตนด้วยการถอดชื่อสมาชิกเดิมออกแล้วนำชื่อผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งใหม่เข้ามาแทน ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้น ทั้งนี้ วิธีการดังกล่าวมิได้เพียงกระทำในคราวนี้เป็นครั้งแรก ในการสืบสวนสอบสวนของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงพยานบางปากให้การว่า เคยดำเนินการเช่นนี้มาก่อนแล้วในคราวเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นอกจากนี้ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงก็ไม่ปรากฏว่า กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ใดเข้าไปเกี่ยวข้องกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่อย่างใด ตามคำร้องที่อ้างว่า มีการติดต่อจะให้นายอมรวิทย์ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ แต่นายชวการให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า เพิ่งพบพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ ณ ที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ และนายชวการเพิ่งรู้จักกับนายบุญทวีศักดิ์เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ การที่นายชวการอ้างว่า ไปชี้แจงเรื่องการติดต่อพันธุกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงชื่อผู้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ต่อพลเอก ธรรมรักษ์ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ จึงรับฟังไม่ได้ว่า พลเอก ธรรมรักษ์ หรือ นายพงษ์ศักดิ์มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามที่ผู้ร้องอ้าง ส่วนที่นายสุขสันต์ให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๒๑ นาฬิกา นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำแผ่นบันทึกข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมาให้ นายสุขสันต์ โดยมีนายสายันห์ เขียมสวัสดิ์ ทำการ

แก้ไขข้อมูลสมาชิกพรรคในแผ่นบันทึกข้อมูลที่โรงแรมกานต์มณี แล้ว นายบุญทวีศักดิ์นำแผ่นบันทึกข้อมูลไปคืนเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๒ นาฬิกา นั้น ขัดแย้งกับรายงานการตรวจสอบของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงที่ระบุวัน เวลา ครั้งสุดท้ายที่มีการบันทึกในฐานข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ คือวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๕.๔๓ นาฬิกา ข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงเชื่อถือไม่ได้

(๒) ประเด็นเรื่องการจ่ายเงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ลงแข่งขันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้จ่ายเงินสนับสนุนผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผู้ร้องฟ้องข้อเท็จจริงจากคำให้การของนายชวการว่า เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นายพงษ์ศรี นายธีรชัย และนายทวี พาไปพบพลเอก ธรรมรักษ์ ณ ที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อพูดเรื่องตัดต่อพันธุกรรมซึ่งขัดกับคำให้การของนายพงษ์ศรี นายธีรชัย และนายทวี ที่ยืนยันว่า ในวันนั้นบุคคลทั้งสี่ไม่ได้พบพลเอก ธรรมรักษ์และไม่ได้ขึ้นไปทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่วนเหตุการณ์ที่กระทรวงกลาโหมเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ นายชวการให้การขัดกับนายธีรชัยและนายทวีที่ยืนยันว่าวันดังกล่าวไม่ได้พบพลเอก ธรรมรักษ์และไม่ได้รับเงินตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใด เพราะพลเอก ธรรมรักษ์ไม่จำเป็นต้องเรียกนายชวการให้ไปรับเงินเพียงจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ที่กระทรวงกลาโหมและไม่มีเหตุผลที่ต้องจ่ายเงินด้วยตนเอง ส่วนภาพที่นายสุเทพนำเสนอต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงนั้น เป็นภาพที่มีการตัดต่อลำดับภาพขึ้นใหม่ และจัดทำคำบรรยายให้สอดคล้องกับคำให้การ ถ้าจะมีการสนับสนุนเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการสมัครแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ น่าจะสนับสนุนเฉพาะการสมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเพื่อหลีกเลี่ยงการได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น แต่นายชวการกลับอ้างว่า เงินที่ได้รับจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ นั้นเป็นค่าใช้จ่ายของผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงขัดกับเหตุผลที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าจ้างพรรคเล็กให้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่คาดว่าจะได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้ นายทวีก็เป็นเพียงผู้สื่อข่าวอิสระที่เคยเอาข่าวสถานการณ์ทางภาคใต้ไปให้พลเอก ธรรมรักษ์เท่านั้น มิได้เป็นคนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์แต่อย่างใด สำหรับเหตุการณ์ที่โรงแรมกานต์มณี เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ที่นายชวการให้การว่า นายชวการ

กับพวก ร่วมกันนับเงินจำนวน ๗๖๐,๐๐๐ บาท ที่นายทวีกับพวกนำมาให้ใส่ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท แล้ว นายธีรชัยมอบให้แก่ผู้สมัครรวม ๓๘ ซอง ชัดกับคำให้การของนายทวีและ นายพงษ์ศรีที่ยืนยันว่า ไม่ได้นำเงินจำนวนดังกล่าวมอบให้แก่นายชวการ ทั้งไม่ปรากฏว่าเงินดังกล่าวเป็นเงินที่ได้มาจากผู้ใด อีกทั้งจำนวนเงินที่อ้างมีความไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งมีเพียง ๓๑ คน ประกอบกับคำให้การของผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๒ เช่น นายปฏิพัฒน์ เกียรติธีรวิชัย นายชรัตน์ มณีศรี นายสมบุรณ์ จิตตั้งสมบุรณ์ และพันตำรวจตรี เสงี่ยม ตำราญรัตน์ ไม่มีผู้ใดให้การว่าได้รับเงินคนละ ๒๐,๐๐๐ บาท ที่โรงแรมกานต์มณี นอกจากนี้ที่นายชวการให้การว่า เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวินำเงินไปมอบให้นายชวการ จำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท นำไปให้นายสุขสันต์เพื่อเป็นค่าสมัครของผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่จะลงสมัครที่จังหวัดนครพนม ๕ คน และจังหวัดสกลนคร ๒ คน ก็ชัดกับคำให้การของนายทวีที่ว่า ไม่มีเหตุที่ต้องนำเงินมาให้ นายชวการซึ่งไม่มีฐานะและตำแหน่งหน้าที่ในพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แทนที่จะมอบให้แก่ นายบุญทวีศักดิ์ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และเป็นผู้มีอำนาจในการส่งคนลงสมัครโดยตรง ส่วนเรื่องการโอนเงินเข้าบัญชีของนายสุขสันต์ที่ธนาคารกสิกรไทย สาขานครพนม ในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๒ นาฬิกา เพื่อเป็นค่าสมัครผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เพิ่มขึ้นอีก ๗ คน นั้น วันดังกล่าวเป็นวันสุดท้ายของการรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ดังนั้น คำให้การของนายชวการและนายสุขสันต์เป็นเพียงการสร้างหลักฐานเพื่อใส่ร้ายผู้ถูกร้องที่ ๑ เท่านั้น

(๓) ประเด็นเรื่องการจ่ายเงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ในชื่อที่นางฐิติมาให้การต่อ คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ในการประชุมของพรรคการเมืองที่อาคารวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ พันตำรวจโท ทักษิณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ แจ้งต่อนายบุญบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ว่าจะช่วยค่าใช้จ่ายในการส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้งทุกพรรค พรรคละประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยดูจากยอดจำนวนการส่งผู้สมัครมาน้อยเป็นสำคัญ นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งแจ้งว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยแจ้งหรือกล่าวว่าจะช่วยค่าใช้จ่ายดังกล่าวแก่พรรคการเมืองใด และเป็นไปไม่ได้ที่จะแจ้งต่อหัวหน้าพรรคการเมืองจำนวนมากถึง ๑๕ พรรคที่ร่วมประชุมกันว่า จะจ่ายเงินดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของนายบุญอิทธิพล และ นายฉัฐพรหม นุสดี หัวหน้าพรรคกฤษไทยมั่นคงที่ว่า พันตำรวจโท ทักษิณไม่ได้พูดเรื่อง

การสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมืองอื่นแต่อย่างใด ส่วนที่นางฐิติมาให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๔ ถึง ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ผู้ได้บังคับบัญชาและเป็นคนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์มอบเงินให้แก่นางฐิติมา รวม ๓ ครั้ง เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ ลงแข่งขันกับผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า นางฐิติมาเป็นบุคคลที่นายสุเทพทิ้งข่มขู่ หลอกลวง จ้างวาน ให้คำมั่นสัญญา เพื่อให้นางฐิติมาให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อปรักปรำและใส่ร้ายพลเอก ธรรมรักษ์ ซึ่งต่อมา นางฐิติมาให้การต่อพนักงานสอบสวนเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ว่า คำให้การชั้นคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และตามบันทึกที่ทำขึ้นที่พรรคประชาธิปัตย์นั้นเป็นไปตามเอกสารที่ นายสุเทพจัดเตรียมไว้ให้ โดยนายสุเทพเสนอเงินให้จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท จะให้อีก ๗๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมเสนอตำแหน่งทางการเมืองในพรรคประชาธิปัตย์ รวมทั้งจะให้นางฐิติมาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ในเขตกรุงเทพมหานครด้วย คำให้การของนางฐิติมา จึงรับฟังไม่ได้

(๔) ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นว่า ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งย่อมจะได้รับเลือกตั้งเป็นเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาดและสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้อยู่แล้ว ไม่จำเป็นที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะต้องจ้างผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือผู้ถูกร้องที่ ๓ ให้ส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันกับผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงการได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบตามที่กฎหมายกำหนด ประกอบกับผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้ประโยชน์จากการที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้ง และหากมีปัญหาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ขององค์กรกฤษฎีกาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบ ๕๐๐ คน ก็สามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ ข้อกล่าวหาของผู้ร้องจึงขัดต่อเหตุผลและรับฟังไม่ได้ ประกอบกับมีพยานบุคคลที่เป็นผู้สมัครของพรรคการเมืองทั้งสองพรรคยืนยันในชั้นคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ผู้สมัครของพรรคทั้งสองจำนวนมากออกค่าใช้จ่ายเอง เพราะมีความมั่นใจว่าจะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งคราวนี้ เนื่องจากพรรคใหญ่ฝ่ายค้านไม่ส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้ง

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญยกคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้คู่กรณีนำพยานบุคคลเข้าไต่สวนตั้งแต่วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๐ รวม ๑๔ นัด เป็นพยานผู้ร้อง จำนวน ๓๖ ปาก เข้าไต่สวน ๗ นัด พยานผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๓๐ ปาก ผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๕ ปาก และผู้ถูกร้องที่ ๓ จำนวน ๒ ปาก รวม ๗ นัด

สรุปประเด็นข้อพิพาทที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยตามคำร้องของผู้ร้องและคำชี้แจงของผู้ถูกร้องทั้งสาม ดังนี้

ข้อกฎหมาย

ข้อ ๑ ผู้ร้องมีอำนาจร้องเป็นคดีนี้หรือไม่และคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงและคำชี้แจงเพิ่มเติมในทำนองว่า ผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องเป็นคดีนี้ ขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากนายทะเบียนพรรคการเมืองยังไม่ได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงให้ครบถ้วนตามขั้นตอนตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยเฉพาะยังไม่ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐานรวมทั้งให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เห็นว่าผู้ร้องยื่นคำร้องเป็นคดีนี้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน ฯลฯ ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๖๖ ให้นายทะเบียนแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควรก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ฯลฯ” เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้มีหนังสือร้องเรียนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานที่แสดงว่าได้มีพรรคการเมือง ซึ่งจากการตรวจสอบของนายทะเบียนได้แก่พรรคของผู้ถูกร้องทั้งสาม ได้กระทำการตามมาตรา ๖๖ จึงถือได้ว่ามีข้อเท็จจริงปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองและนายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน เมื่ออัยการสูงสุดเห็นเป็นการสมควรย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ (ในขณะนั้น) เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคของผู้ถูกร้องทั้งสามได้ตามมาตรา ๖๗ ดังกล่าว และการยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองบทกฎหมายดังกล่าวหาจำเป็นต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่ประการใดไม่ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในประเด็นนี้

จึงฟังไม่ขึ้น ส่วนประเด็นที่ว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาคดีนี้หรือไม่ในประเด็นนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แย้งว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนี้ โดยอ้างว่าองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาคดียุบพรรคได้ต้องเป็นสถาบันศาลเท่านั้นเมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่ใช่ศาลจึงไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ภาระหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญย่อมสิ้นสุดลงด้วย เห็นว่าคดีนี้ศาลรัฐธรรมนูญ (ในขณะนั้น) ได้รับคำร้องนี้ไว้โดยชอบแล้วและคืออยู่ระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ แม้ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญจะสิ้นสุดลงในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๕ ก็ตาม แต่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๕ (ฉบับชั่วคราว) มาตรา ๓๕ วรรคสี่ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๕ ให้โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ” จากบทบัญญัติดังกล่าว คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ จึงมีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้ได้ แม้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ จะไม่มีคำนำหน้าว่าเป็นศาลแต่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวกำหนดอำนาจหน้าที่เอกเช่นเดียวกันกับองค์กรตุลาการ จึงมีอำนาจพิจารณาคดีนี้ได้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงฟังไม่ขึ้น

ข้อ ๒ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ มีสิทธิร้องเรียนโดยชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ หรือไม่ ในประเด็นนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แย้งว่านายสุเทพ เทือกสุบรรณ ไม่ใช่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงไม่เป็นผู้เสียหายตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ เห็นว่าตามคำร้องเรียนของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นเพียงการส่งข้อมูลหลักฐานว่ามีพรรคการเมืองคือ ผู้ถูกร้องทั้งสามกระทำการต้องด้วยมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งตามบทกฎหมายข้างต้นมิได้บัญญัติไว้ว่าการร้องเรียนส่งหลักฐานข้อมูลว่ามีพรรคการเมืองกระทำความผิดตามบทกฎหมายดังกล่าวจะต้องเป็นผู้เสียหายเท่านั้น ฉะนั้นบุคคลใดๆ พบเห็นหลักฐานข้อมูลการกระทำของพรรคการเมืองย่อมส่งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้อยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องค้ำหน้าเป็นผู้เสียหายตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่ ข้อโต้แย้งข้อนี้ของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงฟังไม่ขึ้น

ข้อ ๓ การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและ

การวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่งหรือไม่ การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัย
อันนำไปสู่การยื่นคำร้องเป็นคดีนี้ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ในประเด็นนี้ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒
โต้แย้งพอสรุปได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ให้โอกาสผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ได้มีโอกาสชี้แจง
ข้อเท็จจริงพร้อมแสดงพยานหลักฐานตามข้อกล่าวหาจึงเป็นการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและ
การวินิจฉัยชี้ขาดที่ไม่ชอบ เห็นว่าคดีนี้ผู้ร้องขอให้ยุบพรรคผู้ร้องทั้งสามเพราะเหตุต้องด้วยมาตรา ๖๖
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และเป็นการยื่นคำร้อง
ตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันตามบทกฎหมายดังกล่าวให้อำนาจผู้ร้องยื่นคำร้อง
เป็นคดีนี้ได้โดยไม่ต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนและมีมติวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒
ดังที่ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ โต้แย้งแต่ประการใด ฉะนั้นการไม่ได้ให้โอกาสแก่ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒
มีโอกาสชี้แจงแสดงพยานหลักฐานก่อนจึงไม่เป็นเหตุให้ผู้ร้องไม่มีอำนาจร้องเป็นคดีนี้ข้อโต้แย้งของ
ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ตามระเบียบดังกล่าวจึงฟังไม่ขึ้น

ข้อ ๔ การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลงมีผลให้
การกระทำอันเป็นการต้องห้ามที่เป็นเหตุแห่งการยุบพรรคในคดีนี้สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญหรือไม่
ประเด็นนี้ผู้ร้องที่ ๑ โต้แย้งพอสรุปได้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นสุดลงตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ จึงไม่มี
บทกฎหมายที่จะอ้างเพื่อขอให้ยุบพรรคของผู้ร้องที่ ๑ ได้ เห็นว่าแม้จะอ้างได้ว่าพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญน่าจะสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน
๒๕๔๕ ข้อ ๑ บัญญัติไว้ว่า “ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
มีผลใช้บังคับต่อไป เพื่อให้พรรคการเมืองยังคงสภาพอยู่ต่อไปได้” จากประกาศดังกล่าวจึงมีสถานะ
เป็นกฎหมายที่ไม่เป็นรองพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ รับรองว่าพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงมีผลใช้ต่อไป และการให้พรรคการเมือง
ยังคงสภาพอยู่ต่อไปได้มีนัยสำคัญแปลได้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๔๑ กงมิสภาบังคับใช้ต่อเนื่องตลอดมาโดยไม่ขาดตอน ข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่ ๑ ที่ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องจะนำมาร้องเพื่อขอให้ยุบพรรค ผู้ร้องที่ ๑ ไม่ได้ จึงฟังไม่ขึ้น ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ใช่กฎหมายที่คณะกรรมการรัฐธรรมนูญต้องนำมาปรับใช้ประกอบคำวินิจฉัยจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยความมีอยู่ของ บทกฎหมายดังกล่าว

ข้อ ๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒)(๓) และ (๔) เป็นบทบัญญัติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสองหรือไม่ในประเด็นนี้ผู้ร้องที่ ๑ โต้แย้งพอสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) บัญญัติเพิ่มเหตุที่อ้างเพื่อยุบพรรคการเมืองนอกเหนือเหตุที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง จึงเป็นบทบัญญัติที่เกินความจำเป็น และกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของเสรีภาพของบุคคลในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ รับรองไว้ จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ได้ระบอบบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจ ในการตรากฎหมายเพื่อกำกัสิทธิและเสรีภาพ จึงไม่ชอบด้วยมาตรา ๒๕ วรรคสองอีกด้วย เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่งบัญญัติไว้ว่า “บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้าง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้” ซึ่งเป็นบทบัญญัติไว้กว้าง ๆ ว่าด้วยเหตุต้องห้ามการใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญให้ไว้ ฉะนั้นตามบทบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) เป็นบทบัญญัติที่ระบุเหตุต้องห้ามไว้ให้ชัดเจนโดยระบุถึงเหตุแห่งการต้องห้ามมีอะไรบ้าง และเหตุต้องห้ามตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าวล้วนแต่เป็นสิ่งที่กระทำการฝ่าฝืนแล้วจะเป็นการขัดต่อ ความสงบสุขของบ้านเมืองจึงจำเป็นต้องบัญญัติไว้ จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพในการรวมตัวเป็นพรรคการเมืองแต่ประการใด เพราะการรวมตัวเป็นพรรคการเมือง ต้องไม่ขัดต่อความสงบของบ้านเมืองอยู่แล้ว จึงถือไม่ได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่ตราขึ้นโดยนอกเหนือ

อำนาจแห่งบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแต่ประการใด เป็นเพียงแต่การขยายความให้ชัดเจนเท่านั้น บทบัญญัติดังกล่าวมีผลเฉพาะการใช้สิทธิและเสรีภาพที่ขัดต่อความสงบสุขของบ้านเมืองจึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ส่วนข้อโต้แย้งที่ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพจึงไม่เกินไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสองนั้นเห็นว่าบุคคลที่จะโต้แย้งบทบัญญัติดังกล่าวต้องเป็นบุคคลที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ (๑) และ (๒) ซึ่งได้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือทั้งสองสภารวมกันตามจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนด เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาหรือประธานรัฐสภาแล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่อยู่ในสถานะที่จะขอให้ตีความบทกฎหมายดังกล่าวได้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อโต้แย้งดังกล่าว

ข้อ ๖ มาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ หรือไม่ ในประเด็นนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แย้งพอสรุปได้ว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคสองบัญญัติไว้ว่าถ้าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง อัยการสูงสุดมีอำนาจเพียงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการ “ให้เลิกการกระทำดังกล่าว” ต่อเมื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกการกระทำตามวรรคสองแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาจสั่งยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคสามได้ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ กลับให้อัยการสูงสุดมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ทันที จึงเป็นการไม่ชอบเห็นว่าตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคสาม บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกการกระทำตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้” จากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวแสดงว่าถ้ามีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองเลิกการกระทำตามวรรคสองแล้วละก็ ให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น ๆ ได้ ไม่ได้มีผลถึงกับต้องปฏิบัติตามขั้นตอนให้เลิกการกระทำเสียก่อนจึงจะสั่งยุบพรรคได้ ฉะนั้น อัยการสูงสุดย่อมมีอำนาจร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการยุบพรรคการเมืองที่กระทำการต้องห้ามได้โดยไม่จำเป็นต้องผ่านขั้นตอนให้ยกเลิกการกระทำเสียก่อน การดำเนินการตามมาตรา ๖๗

ของผู้ร้องจึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคสองแต่ประการใด ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงฟังไม่ขึ้น

ข้อ ๓ การที่ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและสั่งเพิกถอนการเลือกตั้งดังกล่าวไปแล้วผู้ร้องจะนำเหตุที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งดังกล่าวมาขอให้มีคำสั่งยุบพรรคของผู้ร้องได้หรือไม่ ในประเด็นนี้ผู้ถูกร้องที่ ๓ โต้แย้งพอสรุปได้ว่า ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาเพิกถอนการเลือกตั้งวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ จึงนำเหตุที่เกิดขึ้นอันเกิดจากการเลือกตั้งมาเป็นเหตุขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้ เห็นว่าศาลปกครองพิพากษาว่าการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ชอบและเพิกถอนการเลือกตั้งทั้งหมด ไม่ได้เพิกถอนการกระทำคามผิดของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและเหตุที่นำมาสู่การร้องขอให้ยุบพรรคของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นเหตุที่เกิดจากการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามหาใช่เหตุแห่งการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ ฉะนั้นแม้ศาลปกครองกลางจะมีคำพิพากษาเพิกถอนการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ก็ห้ามมีผลต่อการที่ผู้ร้องจะร้องเป็นคดีนี้แต่ประการใดไม่ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ ในประเด็นจึงฟังไม่ขึ้น

ข้อเท็จจริง

ตามคำร้องกล่าวอ้างว่า พลเอก ชรรณรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมกับนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ กับนายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยพลเอก ชรรณรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ มีส่วนสนับสนุนเงินให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ และ ที่ ๓ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญไปลงสมัครรับเลือกตั้งและนายบุญทวีศักดิ์และนายบุญอิทธิพลหรือบุญบารมีภณ ชินราช หัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง ที่ ๒ และที่ ๓ ได้ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ อันเป็นความเท็จให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้ได้รับเลือกตั้งโดยไม่จำเป็นต้องได้รับคะแนนเสียงร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องทั้งสามโต้แย้งพอสรุปได้ว่า ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องไม่เป็นความจริง เนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีคณะบุคคลจัดทำขึ้น

เพื่อปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นพรรคการเมืองซึ่งเป็นนิติบุคคลไม่มีส่วนรู้เห็นหรือเป็นผู้กระทำตามที่ผู้ร้องกล่าวหา

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะนายกรัฐมนตรีได้ตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ภายหลังจากยุบสภาแล้ว หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เชิญพรรคการเมืองต่าง ๆ ไปประชุมเพื่อทำสัตยาบันกันที่ตึกรัฐสภาในวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ มีพรรคการเมืองไปร่วมประชุมดังกล่าวหลายพรรครวมทั้งหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ด้วยและมีบทกฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น ๆ จะไม่ได้รับการเลือกตั้ง และรับกันว่าการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบห้าร้อยคนและในเขตพื้นที่ภาคใต้และภาคกลางบางจังหวัดไม่ใช่พื้นที่ฐานเสียงของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการไม่แน่นอนว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตพื้นที่จังหวัดภาคใต้และภาคกลางบางจังหวัดถ้าลงสมัครเพียงคนเดียว จะได้รับคะแนนเสียงถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ และผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ที่ได้รับหนังสือรับรองว่าเป็นสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ติดต่อกันครบเก้าสิบวัน แต่ถูกเพิกถอนสิทธิการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากมีคุณสมบัติการเป็นสมาชิกผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ไม่ครบเก้าสิบวันจากข้อมูลสถิติและผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ ปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๔๐๐ คน ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๑ คน ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๔ คน แต่ในการเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๔๐๐ คน ผ่านคุณสมบัติครบถ้วนจำนวน ๓๕๕ คน ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๑ คน แต่ผ่านคุณสมบัติครบถ้วนเป็นผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งจำนวน ๕ คน และผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๑๒๑ คน แต่ผ่านคุณสมบัติครบถ้วนเป็นผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งจำนวน ๔ คน

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยมีว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ มีส่วนร่วมก่อให้เกิดการกระทำตามที่ถูกร้องกล่าวหาหรือไม่ ข้อเท็จจริงจากการไต่สวนของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า นายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งรับว่าได้มีการติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็น

สมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยได้รับการติดต่อให้จัดการตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลจากนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าผู้ถูกร้องที่ ๒ และได้รับเงินค่าตอบแทนจากการตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ จากนายบุญทวีศักดิ์ จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท และข้อมูลจากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่ามี การตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ จริง แม้นายบุญทวีศักดิ์จะให้การปฏิเสธแต่เมื่อประมวลกับเอกสารหลักฐานที่นายบุญทวีศักดิ์ในฐานะ หัวหน้าผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกหนังสือรับรองให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในนามผู้ถูกร้องที่ ๒ สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้มีการตัดต่อเปลี่ยนแปลงและต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตและ ศาลฎีกาได้เพิกถอนสิทธิการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งในนาม ผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๒๖ คน จากจำนวนที่ส่งลงสมัครจำนวน ๓๑ คน แสดงว่ามีการตัดต่อ เปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยไม่ชอบจึงมีน้ำหนักฟังได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ มีส่วนร่วมในการก่อให้เกิดการตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ส่งไว้ที่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ได้มีส่วนร่วมกับผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการตัดต่อ เปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ และได้ให้เงินสนับสนุนให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดส่งผู้สมัครสมาชิกผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ในพื้นที่ที่ไม่ใช่ฐานเสียงของผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่ จากการไต่สวนฟังได้ว่า นายชวการ โตสวัสดิ์ กับนายพงษ์ศรี หรือยุทธพงศ์ สีวาโมกษ์ หรือนายทวี สุวรรณพัฒน์ และนายด้อยหรือธีรชัย จุลพัฒน์ ได้พากันไปพบ พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นอกจากนั้นบุคคลทั้งสี่ได้พบกับนายทหารนอกเครื่องแบบอีก ๒ คนด้วยเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๒๐.๓๐ น. เรื่องที่พูดคุยเกี่ยวกับการจัดหาพรรคเล็กลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เลือกตั้งเพื่อช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่สมัครเพียงคนเดียวรวมทั้งวิธีการตัดต่อ เปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกของพรรคเล็กให้มีคุณสมบัติลงสมัครรับเลือกตั้งได้โดยนายชวการ ได้ติดต่อกับนายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ร่วมกระบวนการด้วยและ ให้จัดหาพรรคเล็กอื่นอีก ๒ พรรคด้วย พลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ได้ตกลงให้นายชวการ ดำเนินการดังกล่าว ต่อมาวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๔ นาฬิกา บุคคลทั้งสี่ได้ไปพบ พลเอก ธรรมรักษ์ที่กระทรวงกลาโหม โดยมีภาพเป็นโทรทัศน์วงจรปิดบันทึกเหตุการณ์ไว้ด้วย

นายชวการอ้างว่าพลเอก ธรรมรักษ์ ได้มอบเงินให้นายทวี จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท แล้วนายทวีมอบต่อให้นายชวการเป็นผู้ถูกร้องที่ ๑ จะโต้แย้งว่าพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ไม่เคยพบบุคคลทั้งสี่ตามที่กล่าวอ้าง เพียงแต่รับว่าบุคคลทั้งสี่ได้ไปที่ร้านอาหารข้างที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่ไม่ได้พบพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ ส่วนที่กระทรวงกลาโหมรับว่าบุคคลทั้งสี่ไปที่กระทรวงกลาโหมจริงตามวันเวลาและมีภาพจากโทรทัศน์วงจรปิดยืนยันถึงการที่บุคคลทั้งสี่ได้ไปที่กระทรวงกลาโหมในฐานะบุคคลพิเศษไม่ผ่านการขออนุญาตตามปกติ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่าบุคคลทั้งสี่ไปส่งข่าวเกี่ยวกับความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ แต่พันเอก เชิดพงศ์ บุญเกียรติ อ้างว่าเป็นผู้มีหน้าที่รับข่าวจากนายทวีแล้วนำไปให้พลเอก ธรรมรักษ์ยืนยันว่าในวันดังกล่าวบุคคลทั้งสี่มาที่กระทรวงกลาโหมแต่ไม่ได้มอบข่าวให้พลเอก ธรรมรักษ์ ซึ่งขัดแย้งกับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าบุคคลทั้งสี่มาเพื่อมอบข่าวและจากภาพที่วงจรปิดแปลได้ว่าในระหว่างที่บุคคลทั้งสี่ไปพบพลเอก ธรรมรักษ์นั้นได้มีการส่งมอบสิ่งของให้กับนายทวีและตอนขากลับนายทวีถือซองขนาดเล็กซึ่งมิได้ถือไปตอนขึ้นไปเพื่อพบพลเอก ธรรมรักษ์ซองขนาดเล็กน่าจะเป็นเงินที่พลเอก ธรรมรักษ์มอบให้นายทวีอันเป็นการเชื่อมกับคำให้การของนายชวการที่ว่าได้รับเงินจากนายทวีจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท และนายชวการอ้างว่าได้นำเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาทไปมอบให้นายบุญทวีศักดิ์หัวหน้าผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ แม้จะไม่มีบุคคลให้การยืนยันว่าพลเอก ธรรมรักษ์ได้มอบเงินให้กับนายทวีก็ตามแต่เมื่อประมวลข้อเท็จจริงรวมทั้งผลการเลือกตั้งในพื้นที่ภาคใต้ของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในนามผู้ถูกร้องที่ ๑ ในปี ๒๕๔๘ ส่วนใหญ่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้คะแนนไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขต มีเหตุเชื่อได้ว่าจะต้องมีความพยายามทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้การเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบ ๕๐๐ คน การหาพรรคเล็กสมัครรับเลือกตั้งลงสมัครกับผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตพื้นที่ที่ไม่ใช่ฐานเสียงของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ต้องกระทำจึงมีเหตุผลน่าเชื่อว่าคำให้การของนายชวการตั้งอยู่บนพื้นฐานและมีน้ำหนักควรแก่การรับฟัง นอกจากนี้จากพฤติการณ์แสดงว่านายทวีเป็นบุคคลใกล้ชิดกับพลเอก ธรรมรักษ์ได้ประสานงานใกล้ชิดกับนายชวการและนายสุขสันต์รวมทั้งนายบุญทวีศักดิ์ด้วย การที่นายบุญทวีศักดิ์รับว่าได้ลงลายมือชื่อในฐานะหัวหน้าผู้ถูกร้องที่ ๒ ในหนังสือรับรองการลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่ได้กรอกข้อความให้นายสุขสันต์ผู้อำนวยการเลือกตั้งจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งและการที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

มากกว่าครั้งที่ผ่านมาอย่างผิดปกติ ซึ่งน่าจะเกิดจากเงินสนับสนุนที่นายชวการและนายสุขสันต์รับมาจากพลเอก ธรรมรักษ์กับพวก ซึ่งเท่ากับ พลเอก ธรรมรักษ์กับพวกมีส่วนสนับสนุนให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำเนินการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งโดยการออกหนังสือรับรองคุณสมบัติเท็จ

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้มีการจ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองผู้ถูกร้องที่ ๓ ให้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ หรือไม่ จากคำให้การของนางฐิติมา ภาวะลี ซึ่งเป็นผู้รับเงินและจ่ายเงินของผู้ถูกร้องที่ ๓ ระบุตามคำให้การเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งสอดคล้องกับบันทึกที่พรรคประชาธิปัตย์บันทึกไว้เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ ว่านายไพฑูรย์ วงศ์วานิช และบุคคลอื่น ๆ อีกหลายคนได้ร่วมประชุมกันที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช เพื่อนร่วมรุ่นเดียวกันกับพลเอก ธรรมรักษ์ได้พูดคุยโทรศัพท์ด้วยเรื่องอันดังได้ยินทั่วกันได้มอบให้พลเอก ไตรรงค์กับพลโท ผดุงศักดิ์เป็นผู้แทนมาดูแลความเรียบร้อยและต่อมาได้นำเงินมามอบให้ ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท และพลโท ผดุงศักดิ์ได้มอบนามบัตรให้นางฐิติมาด้วยต่อมาพลโท ผดุงศักดิ์ได้นำเงินมามอบให้อีก ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท และมีการมอบให้อีก ๕๒๕,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินที่รับมอบจากพลโท ผดุงศักดิ์เป็นเงิน ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท แม้ต่อมานางฐิติมาจะกลับคำให้การสอดคล้องกับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ก็ตามแต่เงินที่นางฐิติมาจ่ายให้กับบุคคลต่าง ๆ พร้อมทั้งมีพยานบุคคลมาให้อภัยคำอื่น ๆ ว่าได้รับเงินตามใบรับเงินที่นางฐิติมามอบให้กับคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ และเงินจำนวนมากหากนางฐิติมาไม่ได้รับเงินตามคำเบิกความครั้งแรกไม่น่าจะมีเงินมาสนับสนุนได้มากมายประกอบกับเอกสารหลักฐานการจ่ายเงินรวมทั้งจ่ายให้นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช เพื่อนร่วมรุ่นเดียวกันกับพลเอก ธรรมรักษ์ด้วย เป็นเอกสารที่นางฐิติมาอ้างถึงการมีอยู่ หากนางฐิติมา ถูกบังคับให้จำต้องให้อภัยคำดังกล่าวกลับคำให้การของนางฐิติมาจริง เอกสารเหล่านี้ไม่น่าจะถูกนำออกมาแสดงได้เพราะบุคคลภายนอกไม่มีบุคคลใดหยั่งรู้ถึงการมีอยู่ของเอกสารการจ่ายเงินและรับเงินรวมทั้งการมีนามบัตรของพลโท ผดุงศักดิ์ด้วย คำให้การของนางฐิติมาที่ให้การสนับสนุนข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในภายหลังขัดแย้งกับเอกสารหลักฐานดังกล่าวจึงไม่ประกอบด้วยเหตุผลอันควรแก่การรับฟัง ส่วนที่นางฐิติมาอ้างว่าเงินจำนวนที่มีการจ่ายตามเอกสารหลักฐานนั้นเป็นเงินที่กู้ยืมมาและบางส่วนเป็นเงินสนับสนุนพรรคการเมืองประมาณหนึ่งล้านสามแสนบาทเศษ แต่จากเอกสารหลักฐานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพียง โอนเงินจำนวนที่นางฐิติมากล่าวอ้างถึงเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการโอนเงินไปให้ภายหลังวันเลือกตั้งแล้ว ข้อกล่าวอ้างของ

นางฐิติมาส่วนนี้จึงไม่ประกอบด้วยเหตุผลควรแก่การรับฟังเช่นเดียวกันเมื่อประมวลเข้าด้วยกันแล้ว เห็นว่าคำให้การของนางฐิติมาที่ให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งสอดคล้องกับถ้อยคำของนางฐิติมาที่ฝ่ายนายสุเทพบันทึกเทปไว้ในวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ และสอดคล้องกับเอกสารหลักฐานการจ่ายเงินให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย มีน้ำหนักน่าเชื่อถือกว่าคำให้การที่นางฐิติมา กลับคำให้การในภายหลัง เมื่อประมวลข้อเท็จจริงเข้าด้วยกัน โดยตลอดแล้ว เชื่อได้ว่าพลเอก ชรรมรักษ์ นายพงษ์ศักดิ์ พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์มีส่วน จ่ายเงินสนับสนุนให้ผู้ถูกร้องที่ ๓ ดำเนินการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตพื้นที่ภาคใต้เพื่อช่วยให้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกตั้ง เมื่อฟังว่าพลเอก ชรรมรักษ์ พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์กับนายพงษ์ศักดิ์มีส่วนร่วมในการจ่ายเงินสนับสนุนผู้ถูกร้องที่ ๓ และสนับสนุน ให้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ดัดต่อข้อมูลสมาชิกเพื่อส่งสมัครรับเลือกตั้งในแบบแบ่งเขตในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อเลี่ยงการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในพื้นที่ภาคใต้ได้รับคะแนน น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีส่วนเป็นผู้ร่วมกระทำการกับพลเอก ชรรมรักษ์ นายพงษ์ศักดิ์ พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ หรือไม่ แม้ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะให้การโต้แย้งว่าเงินที่มีการจ่ายไม่ปรากฏทางบัญชีของพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้จ่ายและบุคคลทั้งสี่ที่ถูกระบุว่าเป็นผู้จ่ายเงินก็ไม่มีอำนาจจ่ายเงินของพรรคก็ตาม แต่เงินที่กล่าวอ้างว่า มีการจ่ายนั้นเป็นเงินที่ไม่สามารถจ่ายได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ฉะนั้นจะลงบัญชีหรือเบิกจ่ายจากเงิน ของพรรคไม่ได้ ประกอบกับข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าพันตำรวจโท ทักษิณ หัวหน้าผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เรียก ประชุมหัวหน้าพรรคการเมืองรวมทั้งหัวหน้าผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ด้วยในวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ และรายละเอียดการประชุมไม่เปิดเผย และนางฐิติมาเคยให้การว่าได้รับการบอกเล่าจาก นายบุญฤทธิ์พลหรือบุญابرมีภณหัวหน้าผู้ถูกร้องที่ ๓ ว่ามีการเสนอให้เงินแก่พรรคที่ส่งผู้สมัคร ลงเลือกตั้งโดยพันตำรวจโท ทักษิณจากการเรียกประชุมดังกล่าว อีกประการหนึ่ง ในสภานั้น พันตำรวจโท ทักษิณไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะเรียกประชุมหัวหน้าพรรคการเมืองต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของรัฐในฐานะรักษาการนายกรัฐมนตรี การเรียกประชุมดังกล่าวประมวลกับคำให้การ ของนางฐิติมา จึงมีน้ำหนักฟังได้ว่าเป็นการประชุมเพื่อประโยชน์การเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ และการประชุมที่ดำเนินการโดยหัวหน้าผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นเหตุต่อเนื่องนำไปสู่การสมัครรับเลือกตั้ง ของพรรคเล็กที่ไม่เคยมีกิจกรรมทางการเมืองและฐานเสียงในพื้นที่ภาคใต้จำนวนหลายพรรค ผู้สมัคร

รับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ แบบแบ่งเขตเลือกตั้งในพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับสิทธิเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากมีคุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคที่ส่งสมัครไม่ครบเก้าสิบวัน จากการประกาศผลของการเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ มีหลายเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่สมัครเพียงคนเดียวได้คะแนนไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขต แสดงว่าการให้มีผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่ภาคใต้จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ อย่างแท้จริง การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวน่าจะเกิดจากการกระทำของหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ และกรรมการบริหารบางคนและเจ้าหน้าที่ประจำตัวกรรมการบริหารของผู้ถูกร้องที่ ๑ มีส่วนพัวพันต่อการจ่ายเงินสนับสนุนผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ก่อให้เกิดการกระทำที่ต้องห้ามตามกฎหมายอันเป็นเหตุยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ วิเคราะห์จากข้อเท็จจริงดังกล่าวโดยตลอดแล้ว เชื่อได้โดยสนิทใจว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ มีส่วนกระทำการต้องห้ามตามกฎหมายร่วมกับผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ด้วย

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่าการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าเหตุต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) หรือ (๓) หรือไม่ เห็นว่าตามมาตรา ๖๖ (๑) บัญญัติไว้ว่า “กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ”

(๓) บัญญัติไว้ว่า “กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่สนับสนุนให้มีการติดต่อข้อมูลรวมทั้งสนับสนุนให้มีการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญถือได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อให้ได้ผู้แทนราษฎรมาเพื่อจัดตั้งรัฐบาล เป็นการให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและการสนับสนุนให้พรรคอื่นออกหนังสือรับรองเท็จส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยผู้สมัครมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญเพื่อช่วยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียวผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้ได้รับเลือกตั้งแม้ได้คะแนนไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

อันเป็นการกระทำความผิดห้ามตามบทกฎหมายดังกล่าว แม้เป็นการกระทำเพียงกรณีใดกรณีหนึ่งก็เป็นเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองที่กระทำการต้องห้ามนั้น ๆ ได้ ฉะนั้นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงเข้าเหตุต้องห้ามตามมาตรา ๖๖ (๑) หรือ (๓) ซึ่งเป็นเหตุยุบผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ โดยมีหัวหน้าพรรคเป็นผู้ลงนามรับรองการเป็นสมาชิกของผู้สมัครรับเลือกตั้งอันเป็นที่จย่อมเข้าข่ายเป็นการกระทำการขัดต่อกฎหมายและสนับสนุนให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้ได้อำนาจการปกครองประเทศที่ไม่เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นการกระทำเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ จึงถือว่าเป็นการกระทำการต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงมีเหตุยุบผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ตามมาตรา ๖๖ (๒) หรือ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า มีเหตุที่สมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามหรือไม่ เห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามที่วินิจฉัยไว้แล้วว่า เข้าเหตุตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และจากการที่ผู้ถูกร้องทั้งสามซึ่งขณะกระทำการเป็นพรรคการเมืองซึ่งต้องมาภาระหน้าที่ต้องผดุงไว้ซึ่งหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่ผู้ถูกร้องทั้งสามกลับทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคราววันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นแบบพิธีเพื่อให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับการเลือกตั้งเข้าสู่การใช้อำนาจรัฐอีกครั้ง โดยผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ร่วมมือสนับสนุนการกระทำความผิดดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่ไม่เคารพต่อกฎหมายและไม่ให้ความสำคัญต่อสิทธิเลือกตั้งของประชาชน จึงมีเหตุสมควรให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามได้

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่าการยุบผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นเหตุให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารผู้ถูกร้องทั้งสามมีกำหนดห้าปี หรือไม่ เห็นว่าประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำความผิดห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารของพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง” คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคสี่ และคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

ที่ ๒ และที่ ๓ มีปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่าการยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามดังกล่าว เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่ คำว่าห้ามตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานมีความหมายว่า ให้งดกระทำ ไม่ให้ทำตามที่กำหนดไว้ ฉะนั้นคำว่าต้องห้ามจึงน่าจะมีความหมายว่า ห้ามไม่ให้กระทำตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดไม่ให้กระทำหรืออีกนัยหนึ่งเมื่อกระทำแล้วเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตนเองเมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการตามมาตรา ๖๖ (๑) หรือ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ กระทำการตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) จึงเป็นการมีคำสั่งยุบผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เพราะเหตุจากการที่กระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงเข้าข่ายต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ มีกำหนด ๕ ปี นับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรค ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสามต่อไปมีว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ไม่อาจย้อนหลังนั้น เห็นว่าการจะแปลกฎหมายใดว่ามีผลย้อนหลังหรือไม่ต้องดูที่ตัวบทกฎหมายนั้นบัญญัติไว้ว่าอย่างไร เมื่อประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ บัญญัติไว้ชัดเจนว่าภายหลังประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ใช้บังคับแล้ว หากคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใด ก็ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารของพรรคการเมืองนั้นมีกำหนดห้าปี นับแต่มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง บทบัญญัติดังกล่าวไม่เปิดโอกาสให้แปลความหมายเป็นอย่างอื่น จึงต้องสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมาย ส่วนที่อ้างว่าการใช้กฎหมายให้มีผลย้อนหลังขัดต่อกฎหมายอาญาทั่วไปหรือขัดต่อประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวต้องเป็นกรณีที่ไม่มียกเว้นบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้นบังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๖

บัญญัติไว้โดยแจ้งชัดว่าประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขทุกฉบับชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กรณีจึงถือได้ว่ามีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญบังคับแก่กรณีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยแจ้งชัด จึงไม่มีเหตุจะต้องนำประเด็นการปกครองฯ มาใช้บังคับแทนอีก เมื่อประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ เป็นกฎหมายชอบด้วยรัฐธรรมนูญและบัญญัติให้มีผลใช้กับการกระทำผิดใด ๆ ที่นำไปสู่การยุบพรรคการเมืองย้อนหลังได้ และสภาพการบังคับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ใช่โทษในความผิดอาญา ซึ่งจะนำเอากฎหมายทั่วไปในความผิดอาญามาบังคับไม่ได้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารของผู้ถูกร้องทั้งสามตามกฎหมาย ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า กรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ที่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี เป็นกรรมการบริหารของพรรคในช่วงเวลาใด เห็นว่าแม้ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จะมีได้บัญญัติโดยแจ้งชัดก็ตามแต่การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งย่อมเป็นการกระทบต่อสิทธิของบุคคล ฉะนั้นกรรมการบริหารของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ที่สมควรจะถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จึงควรเป็นกรรมการบริหารของพรรคการเมืองอยู่ในระหว่างเกิดเหตุที่จะนำไปสู่การยุบพรรค มูลเหตุแห่งการยุบพรรคทั้งสามอยู่ในช่วงภายหลังจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ถึงวันเลือกตั้งคือวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ฉะนั้นกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามที่จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ บุคคลผู้เป็นกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ช่วงในระหว่างวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ จากเอกสารหลักฐานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องทั้งสาม ตั้งแต่ช่วงระยะเกิดเหตุและยังคงอยู่เป็นกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องทั้งสาม วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ จนถึงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ดังนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๑๑๑ คน ผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๑๕ คน และผู้ถูกร้องที่ ๓ จำนวน ๓ คน ฉะนั้น กรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องทั้งสาม ที่จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตาม

บทกฎหมายดังกล่าวนี้ พรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๑๑๑ คน พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๑๕ คน และพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ จำนวน ๓ คน

ดังเหตุผลที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว เห็นสมควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) (๓) กับให้ยุบพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) พร้อมทั้งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๑๑๑ คน พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๑๕ คน และพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ จำนวน ๓ คน มีกำหนดห้าปี นับตั้งแต่วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓

นายวิชัย ชื่นชมพูนุท
ตุลาการรัฐธรรมนูญ